

необхідно вивчення видового складу макрофітів є важливим для розробки комплексу заходів щодо припинення негативного впливу людини вздовж річки Стрижень.

Оцінка антропогенного фактору за допомогою рослин-індикаторів: порушення екологічного стану водойм, забруднення води промисловими та комунальними стічними водами, токсичними відходами тощо. Деякі макрофіти здатні акумулювати важкі метали і здатні реагувати на присутність цих забруднювачів специфічними змінами свого метаболізму, що є важливим для біологічних індикаторів стану водойм [1].

Макрофіти використовуються в процесі фітореMediaції забруднених водойм, а також при очищенні стічних вод за допомогою біологічних платформ. Біоплато – це комплекс каскадних очисних систем, кінцевою складовою якого може бути болото, вкрите гаями водних рослин. Крім того, прибережні макрофіти важливі для зміцнення набережних, і для цього існують практики.

Індикаторами евтрофікації водойм під впливом антропогенного фактора є *Butomus umbellatus*, *Typha latifolia*, ділянок, вільних від впливу людини – *Ceratophyllum submersum*. Гігрофіти слугують індикаторами акумулятивно – ерозійних процесів, що проходять в прибережній смузі водойм (*Cyperus cliforneis*, *Sagittaria sagittifolia*). Вони індукують ділянки майбутнього обміління (*Batrachium*, *Scirpus littoralis*) і формування мулових відкладень (*Alisma plantago-aguatica*), а також початкової стадії заростання водойм (*Hydrocharis morsus-ranae*, *Polygonum amphibium*). Є індикаторами процесів заболочення, які особливо характерні для водойм антропогенного евтрофування і зниження рівня води (*Carex sp.*, *Eqilisetum fluviatile*, *Hippuris vulgaris*). [2]

Таким чином, водна та прибережна водна флора біотопів річки Стрижень налічує 130 видів 41 родини, 79 родів. Це близько 75% порівняно з Десною.

На сучасному етапі екосистеми річки Стрижень в межах РЛП «Ялівщина» знаходиться в задовільному стані, а тому для поліпшення гідроекологічного стану річки, слід застосовувати комплексний підхід та систему заходів, які передбачали можливість розробки проектів створення штучних біотопів – переказів, уловлювачів сміття, відбивачів течії, укриття для концентрації молоді риб, штучних ділянок з макрофітами. А також у зв'язку з тим що річка Стрижень протікає через місто, слід обов'язково взяти заходів задля відновлення та збереження якості води шляхом використання і макрофітів.

Список використаних джерел

1. Макрофиты – индикаторы изменений природной среды / С. Гейны, К. Сытник. Киев : Наук, думка, 1993. С. 21–28.
2. Чорна Г. А. Рослини наших водойм (Атлас-довідник). Київ : Фітосоціоцентр, 2001. 134 с.

Ашихміна А. А., Пархоменко О. Г.

ЮВЕЛІРНО-ВИРОБНІ ТА ВИРОБНІ КАМЕНІ УКРАЇНИ В КОЛЕКЦІЇ КАФЕДРИ ГЕОГРАФІЇ НУЧК імені Т. Г. ШЕВЧЕНКА

Ювелірні та виробні камені відіграють значну роль в житті людини – культурну, естетичну, комерційну, є національними символами тощо. Головні властивості дорогоцінних каменів – досконалі фізичні властивості, естетична привабливість, довговічність, рідкісність. Ранг самоцвітів визначається здебільшого культурною традицією, вподобанням, рідкісністю, фізичними властивостями, ціннісними оцінками. Коштовні камені кафедри географії охарактеризовано відповідно класифікації Києвленко Є. Я., Сенкевича М. М., О. П. Гаврилова [2] яка передбачає поділ коштовного каміння на три групи – ювелірні, ювелірно-виробні і виробні.

На території України у вигляді різновидів, рудопроявів, родовищ та окремих знахідок зустрічаються алмази, благородний білий і вогняний опал, аквамарин, топаз, родоніт, жовтий берил, альмандин, аметист, малахіт, бурштин, гірський криштал, агат, амазоніт, звичайний опал, гематит-кривавик, непрозорі іризуючі польові шпати, яшма, мармуровий онікс, гагат, скам'яніле дерево, лиственіт, рисунчастий камінь, флюорит, мармур, селеніт [1].

Загалом налічується 13 родовищ, більше 300 проявів і близько 40 видів самоцвітів [5]. Колекція кафедри географії включає 33 зразки коштовних та виробних каменів (табл. 1) [6]. З них на території України зустрічаються 23.

**Ювелірно-виробні, виробні камені колекції кафедри географії
НУЧК імені Т.Г. Шевченка [4 – 6]**

Камінь	Поширення на Україні
Ювелірне (дорогоцінне) каміння, IV порядок	
Аметист	Криворізький басейн, Волинь, Донбас, вулканіти Криму, Західної Волині й Закарпаття.
Ювелірно-виробне каміння, I порядок	
Гірській кришталю	Криворізький басейн, Волинь, Донбас (Нагольний кряж).
Малахіт	Рідкісний в Україні. Знахідки відомі у Приазов'ї, Криворіжжі, Карпатах, Закарпатті.
Ювелірно-виробне каміння, II порядок	
Халцедон	Благородні халцедони: Волинь, Закарпаття, Крим, Побужжя. Халцедонові кремені: Волинь, Крим, Причорномор'я, Придніпровська низовина. Псевдоморфози халцедону по дереву й черепашках моллюсків: Придністер'я, Побужжя, Крим, Донбас.
Агат	Рівненська область, Криворізький басейн, Закарпаття, Крим.
Сердолік	Карадаг.
Лабрадор	Волинський анортозитовий масив (Коростенський плутон, Житомирщина).
Родоніт	УКЩ – дуже рідкісний мінерал (Приазов'я), Чивчинські гори – звичайний мінерал марганцевих проявів, рідше – в межах Рахівського масиву.
Виробне каміння	
Гагат	Крим (Бешуйське родовище).
Графічний пегматит	Приазов'я, Волинь.
Епідотизований граніт	Середнє Придніпров'я, Закарпаття. Як мінерал, епідот є поширеним на Україні: Приазовський район, Донбас, Крим, Марморощський масив.
Кварц димчатий	Коростенський, Корсунь-Новомиргородський плутони.
Кварц рожевий	Середнє Придніпров'я, Волинь.
Мармур	УКЩ, Закарпаття, Донбас, Придністров'я, Гірський Крим.
Мармуровий онікс	Хмельницька обл.
Моріон	Родовища камерних пегматитів Житомирщини.
Лиственіт	Середнє Побужжя.
Опал	Благородні опали ювелірної якості: Вінницька, Запорозька області. Звичайні ювелірно-виробні опали: Вигорлат-Гутинське пасмо.
Обсидіан	Закарпаття.
Серпентин Серпентиніт	Серпентини – широко поширені мінерали (Побужжя, Придніпров'я, Приазов'я), проте розвіданих родовищ серпентинітів немає.
Скам'яніле дерево	Придністров'я, Побужжя, Крим, Донбас
Флюорит	Широко поширений мінерал. Зона зчленування ДДЗ з УКЩ, Кіровоградська тектонічна зона, Приазов'я, Придністер'я.
Яшма	Кривий Ріг, Карадаг, Донбас, Волино-Поділля (Рівненська обл.).

Список використаних джерел

1. Войлошников В. Д., Войлошников М. В. Мир полезных ископаемых. Киев : Освита, 1991. 240 с.
2. Киевленко Е. Я., Сенкевич Н. Н. Геология месторождений поделочных камней. Москва : Недра, 1976. 280 с.
3. Минералы Украины / отв.ред. Н. П. Щербак. Киев : Наук. думка, 1990. 408с.
4. Нестеровський В. А., Бортник С. Ю., Погорільчук Н. М. Основи мінералогії та петрографії. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2011. 448 с.
5. Родовища коштовного каміння України. URL: <https://gems.ua/news/MestorozhdenieKoshtovnoGoKaminnyaUkraine>
6. Теоретичний матеріал до практичних робіт з мінералогії та петрографії з основами літології: додаток до «Колекція мінералів та гірських порід кафедри географії НУЧК імені Т. Г. Шевченка» / В. Б. Слюта та ін. Прилуки : Прилуцька міська друкарня, 2022. 240 с.